

Udgiften til den er jo den aller væsentligste af alle Skolefondens Udgifter. Jeg kan imidlertid derom kun sige, at det tilvisse er et Moment, som har sin store Betydning, naar der spørges om en Skolelærers Afstedigelse, om den paagjældende Skolelærer, som den ærede Landstingsmand fremhævede, er utilregnelig eller tilregnelig, om han er utilregnelig med Hensyn til de Grunde, hvorfor han afstediges, eller om man maa sige, at det er hans egen Skyld, at han afstediges. Jeg kan i saa Henseende love, at, hvad Ministeriet kan gøre for at fjerne uduelige Skolelærere, som tillige — hvad den ærede Landstingsmand hentydede til — give et forargeligt Exempel i Menighedernes, det skal Ministeriet tilvisse gøre sig Umage for at gøre, men jeg kan paa den anden Side, forsaavidt den ærede Landstingsmand gjorde opmærksom paa, at det som oftest var saa vanffeligt at føre Bevis for de Paagjældendes Mangler og Brøde, ikke sige Andet, end at, naar Bevis ikke kan føres, og man dog vil af med Manden, som nu engang er pensionsberettiget, saa er der ikke Andet for at gøre end at give ham Pension. Dette hører med til den Sikkerhed, som jeg tror, at Skolelærerstanden med Rette kan gøre Fordring paa.

Den ærede 6te Landstingsmand for 6te Kredts (W. Petersen) fremsatte Tanker, der gik i en heelt anden Retning, end Lovforslaget, men som jeg dog ogsaa meget godt kunde forstaae. Den ærede Landstingsmand vilde nemlig have, at vi kun skulde forhøje Størrelsen af det Bidrag, som overhovedet kan liggens paa Hartkornet, og, hvad dermed staaer i Forbindelse, af Statskassens Bidrag, men at derimod Omfanget af det Diemed, hvortil dette sidste Bidrag blev at anvende, skulde være det samme som efter Loven af 8de Marts 1856, saaledes at Staten altsaa blev ved ogsaa at yde Bidrag til Udgifter, som ikke ligefrem ere bestemte. Jeg kan imidlertid ikke nægte, at jeg ikke godt kan følge den ærede Landstingsmand heri, hvad der jo da ogsaa allerede

fremgaaer af selve Lovforslagets Indhold. Jeg vil i saa Henseende for det Første tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, at Staten dog alt nu gjennem de fornævnte 50,000 Rbd., forudsat at disse anvendes paa den tidligere af mig paapegede Maade, yder et ikke saa ganske ringe Bidrag ogsaa til hine Udgifter, og jeg maa dernæst fremhæve, at der ligeledes ad anden Vej, om end just ikke af Statskassen, saa dog gjennem de separate Fonds, navnlig Sorø Akademi, i ikke saa Umisraads Kredse ydes Bidrag til at fremme Oplysningen og Skolevæsenet i det Hele eller i det Mindste enkelte Retninger af Skolevæsenet. Om Tilskudene til Medhjælpere mulig ikke bør regnes med til de Udgifter, hvortil der kan udskrives Bidrag af Statskassen, skal jeg gjerne indrømme, at der kan være Grund til nærmere at overveie. Sagen er jo egentlig den, at, hvad der gør dette sidste Spørgsmaal saa vanffeligt, er, at Meningerne er meget forskellige om den Pris, som man bør sætte paa Medhjælperinstitutionen. Der er Mogle, der sætte Pris paa den, og det kan vel ikke nægtes, at det økonomiske Hensyn, der som oftest medfører, at den kommer til Anvendelse, fortjener at tages i Betragtning. Der er derimod Andre, som sige: „Nei lad os være frie for Medhjælpervæsenet, thi det har ingen anden Birkning, end at vi beholde de daarlige Skolelærere; lad os hellere faae de daarlige Skolelærere bort og istedetfor de gamle Lærere faae dygtige unge Mænd, som kunne besørge deres Gjerning selv.“ Jeg skal gjerne indrømme, at dette ligeledes er et Moment, som fortjener nærmere Overveielse. Jeg maa endelig endnu ligeoverfor den sidst af mig nævnte Landstingsmand henlede Opmærksomheden paa, at Staten dog kommer til at tage Deel i de aldeles overveieende Skolefondsudgifter, selv om dette Lovforslag bliver vedtaget. Jeg skal i saa Henseende fremhæve, at efter samtlige de indkomne Skolefonds Planer udgjorde deres Pensionsbyrde den 1ste April 1869: 154,000 Rbd. og deres Alderstillaag den samme Dato